

KOSTYMEKOMPENDIET

FOR KVINNER

SKREVET AV TORUNN E LEA

EN VIKTIG NOTIS

Dette var den perioden i viktariatiden hvor skjørtene nådde sin største vidde. Skjørtene kunne være 5 meter i omkrets nederst. Det sier seg selv at det ikke var enkelt å bevege seg rundt i disse kjolene selv på den tiden. Med de mulighetene vi har med lokaler lar det seg simpelthen ikke gjøre å ha skjørtene på sitt helt fulleste. Det er viktig at du ikke kjøper (eventuelt lager) den aller største krinolinen som finnes, men holder deg innen det som står under 'skjørtene' avsnittet. Med andre ord, vi vil ha snittet på kjolen fra 1863 men en reduksjon i skjørtestørrelsen. Tenk skjørevidde anno 1855.

Over: Kjole for bruk ved hoffet.

Dette må du ha med på laiven:

- En kjole, aller helst med to topper, hvorav en for bruk til dagtid og en på kvelden. (Om man absolutt ikke kan skaffe to, vil man måtte benytte seg av dagtoppen også på kvelden. Dette anbefales dog overhode ikke, og vi ser helst ikke at det skjer. Å bare ha en topp vil ødelegge en del av stemningen når man ikke får skiftet til middag).
- Saklig undertøy (det som synes)
- Krinoline og/eller underskjørt
- Strømper
- Saklig nattøy, da soverommene er inlaiv
- Parasoll eller vifte
- Hansker
- Saklige sko

Dette bør du ha med:

- Korsett (eventuelt korsetttopp)
- Krinoline (Dette vil mest sannsynlig være både billigere og enklere enn mange underskjørt. Det er også mest saklig)
- Håndvifte

Krinoline

Krinoline er et metallstativ som gjør at kjolen får sin fasong. Det kan virke snålt å tenke på at personer gikk med dette, men tenk så frigjørende det var å ha dette skjørtet istedenfor mengder med store underskjørt. Krinolinet besto i ringer av metall som var bundet sammen nedover gradvis større og større. Det er ikke umulig å lage krinoliner selv, men de selges svært billig på nettet, så det kan være en ting å overveie.

Underkjolen

Underkjolen er det som kommer helt inntil kroppen din, under korsettet. Den holder korsettet fritt fra svette og lignende fra kroppen din, og gjør at korsettet holder seg mye bedre. Den har som regel korte ermer og slutter omtrent midt på leggen.

Korsett:

Den virkelige stramme nøringen hadde ikke startet enda, men det var enkelte som valgte å gjøre dette. Fordelen med de store skjørtene er at de skaper en illusjon av en liten midje uavhengig av hvor hardt man snører inn korsettet. Korsettet er med på å gi kjolene den riktige formen selv om man ikke er snørt noe særlig inn. Stoffet legger seg annerledes når det ligger over et korsett enn når det ligger over bare en underkjole. Det er absolutt ikke et krav å ha et korsett på laiven. Det anbefales allikevel å ha en eller annen form for korsett da det gir mye spill på hvor mye man kan bevege seg, og dessuten også ved påkledning.

Korsettdekke

Kjoledekke som ligger over korsettet for å beskytte toppen for slitasje fra korsettet. Det er billigere å bare bytte ut denne enn å måtte endre en hel kjoletopp. Dette er ikke nødvendig for en ukesslaiv, men kan benyttes hvis man vil oppnå den virkelige autentiske følelsen.

Underskjørt

Kjolen lå ikke direkte oppe på krinolinen av flere grunner, det kunne være skadelig for kjolen å gnis inntill dette stativet, og det ville ikke se veldig pent ut. Det var billigere og enklere å erstatte et underskjørt om dette ble ødelagt enn å bytte et ut et skjørt som var sydd i et dyrt stoff. Underskjørtene kunne syes på samme måte som skjørtene.

Mamelukkene

Mamelukker er underbukser som var knelange og åpne i skrittet. Man kan også bruke slike uten åpning på laiven

Strømper

Helt enkle knesstrømper er helt greie her, dette kan du finne lett på H&M eller lignende kjeder, men om du virkelig vil få det riktige finnes det mønster for dette også på internett. Det er mulig å kjøpe strømper som er laget på samme måte som de var laget på denne tiden.

Sko

Enkle ballerinascho (kinascho) med eller uten stropp over fungerer helt fint på denne tiden. Det er ikke mange som kommer til å se skoene dine under de store skjørtene uansett (Med mindre du planlegger å løfte de høyt). Det var vanlig å bare bruke disse skoene til bruk på ball, og støvler på dagtid eller ellers, men dette kan du bestemme selv. Tenk litt på at de skal være ganske flate (vi vil spare gulvet best mulig). Det viktigste er at skoene ikke ser moderne ut. Borrelås og glidelås er strengt forbudt. Enkle ballerinascho kan du få så billig som 40 kr.

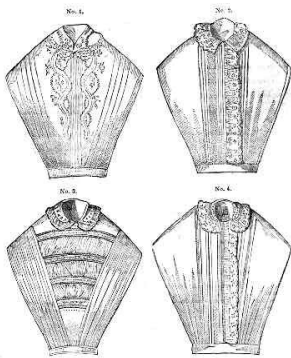

Kjole

Om du vil bruke minst mulig tid på å sy kan du lage et skjørt med to overdelar til. Der den ene er beregnet for dagbruk, med lange ermer og høy halslinning, mens den andre som du skifter til om kvelden har kortere ermer og lavere halslinning. Åpningene på kjolene var foran. Hovedtrekkene med disse kjolene er at de skulle vise fram en smal midje. Store skjørt, og ermer som kunne ha ganske mye vidde (spesielt ved albue) var begge trekk som fremhevet denne.

På denne tiden hvor skjørtene hadde oppnådd sin maksimale fullhet, ble nå skjørtene sydd ut fra paneler som ble sydd sammen. Om man bare prøvde å samle stoffet i livet ville dette føre til en skjæmmende bulk, som umulig ville være særlig yndig. Det var ikke lenger nok å gjøre skjørtene større med underskjørt, og krinoliner ble brukt. Det var rundt 1863 at skjørtene hadde sin ultimate bredde, men som nevnt over kan man ikke benytte de største krinolinerne. Størrelsen til den brune kjolen til venstre er en god, da den faktisk gjør det mulig å komme seg inn gjennom en normal dør. Vi anbefaler å gå til anskaffelse, eventuelt få lagd seg, en krinoline for den rette 'følelsen', men er dette helt umulig går det an å bruke enorme mengder stivete underskjørt for i det minste å få den riktige formen. Det at skjørtene ble så store at det var vanskelig å bevege seg i dem var forresten en av grunnene til at denne moten etterhvert forsvant.

Å dekorere de enorme mengdene stoff som skjørtene besto av, var ingen enkel oppgave. Ferdig trykte stoffer ble derfor en del brukt. Som annen pynt fantes det blonder og rysjer blant annet. Men dette var for det meste på skjørtets nedre del. Et dekorativt belte i livet var også populært.

Det var på denne tiden vanlig å ha små lommer på kjolen ved midjen som man kunne ha en liten kvinneklokke i. Det var store forskjeller av hva som var akseptert på dagen og hva som var akseptert

på kvelden, dette kan du lese mer under. Skillet mellom dag og kveld begynner ca kl 15, man skifter med andre ord før

middagen.

Dagkjoler

Det viktigste trekket med kjoler til bruk på dagen er at de er dekkene og viser svært lite hud. Ved halsen er det en liten åpning, men ikke mer enn det som er nødvendig.

Kjolene kunne ha større åpninger ved halsen, men da var det såkalte chemisetter under. En chemisette, fire eksempler til venstre, ser ut som ett slags skjortebryst med blonder og lignende, men det er ikke ermer på den. Når man har på seg en slik chemisette ser det ut som om man har på seg en skjorte under kjolen, som den rosa stripede kjolen over, men man slipper at det klumper seg ved ermene. Under de pagodeformede ermene hadde man også gjerne falske ermer, som gjerne matchet chemisettene.

Det enkleste alternativet er nok for de som ikke er veldig ivrige på å sy, å lage høy enkel halslinning og ermer som er store ved albueene men som lukker seg igjen rundt håndleddene. Dette er ikke absolutt ikke dårligere, men en sannsynligvis mye enklere versjon for de fleste.

Kveldskjoler

Kveldskjolene eller toppene hadde lave halslinninger og kunne gjerne vise litt skuldre. Ermene var også korte. Det var med andre ord lov til å vise en del mer hud på kvelden enn på dagen. Man brukte også gjerne dyrere stoffer på kvelden, som silke og lignende.

Stoffene

Ensfarget silke var populært både til dagbruk og tilkvelsbruk. Lin var også svært populært, men på grunn av sine tendenser til å krølle seg, ble lin hovedsakelig brukt til de spesielt fine kjolene. Det vanligste stoffet var ensfarget, etterfulgt av striper og til slutt prikker og annen pynt. Syntetiske farger hadde for ikke så lenge siden blitt oppdaget, noe som førte til en stor etterspørsel av klare sterke farger.

For unge piker er lysere farger å foretrekke, og man kan tillate seg å bruke mørkere farger jo eldre man blir.

Knapper

Knappene kunne lages av svært mye forskjellig, for eksempel skjell, perlemor, glass, bein, lær, metall, keramikk. Knapper trekt i samme stoff som kjolen var svært vanlig. De kunne også være svært pyntet med små portretter og design.

Tilbehør:

Hårpynt

Håret var splittet i en midtskill og glattet, bølget eller puffet over ørene og så samlet i en lav knute eller 'rull' bak i nakken. Mye hårolje og pomader ble brukt for å opprettholde stilen. Håret var deretter ofte samlet i dekorative hårnett, spesielt av yngre kvinner.

Mange av hårnettene var laget i veldig tynne materialer som matchet hårfargen til brukeren, mens andre var mer synlige og dekorative versjoner. Disse var ofte laget av fløyel eller chenille og av og til dekorert med blonder.. Uavhengig om hårnettene var diskrete eller pyntet var de ofte kantet med bånd.

Hansker

Et antrekk var ikke komplett uten hansker. man gikk simpelthen ikke ut uten dette. Det samme

gjelder om kvelden inne. Hanskene tok man bare av seg under middagen og når man skulle ha forfriskninger.

Kyse/Parasoll

Dette var nok en ting man ikke gikk ut uten, det var i så fall svært usømmelig. Det er likevel forståelig at ikke alle har mulighet til å skaffe seg alt mulig, men du må i alle fall ha en av disse tingene. Parasoller kan bestilles for en svært billig penge på internett, eller du kan kjøpe en enkel på standart og dekke til plasten med silkebånd eller annen pynt.

Smykker

Smykker kunne være prikken over i-en på et antrekk, men man skulle ikke hovre med det man hadde, spesielt i disse tider skulle man ikke ha så mye, fordi man hadde donert en del til soldatene som kjempet der ute. Om dagen er et enkelt lite kors og kanskje noen små øredobber perfekt. Om kvelden var det lov til å ha litt mer pynt, og da gjerne dinglende øredobber og perlesmykker. Matchende armbånd var også svært populært på denne tiden.

Vifte

For å gjøre antrekket komplett, var en vifte perfekt. I tillegg til å brukes til å avkjøle seg med kunne viften også brukes til å signalisere små beskjeder til utvalgte personer. Se forøvrig viftespråket for mer om dette.

Utendørs:

Det var upraktisk med kåper når skjørtene var så vide som de var på denne tiden. Derfor ble ofte sjal brukt når man skulle bevege seg ute. Som hatt brukte man en kyse med liten brem. Kysene var laget av stivt stoff formet med ståltråd som igjen var trukket i et stoff som passet både motemessig og sesongmessig.

Spesielle situasjoner

Enker

I England skulle en enke være i sørgeantrekk i to år, mens i Amerika var det litt mindre strengt. Men to år er sånn ca. Sørgefasen var delt i tre deler. I første del skulle det ikke være noe som helst pynt på kjolen, og man skulle ha et svart slør over ansiktet. Svært lite smykker var tillatt, med mulig unntak av et kors. Andre del tillot at sløret var trukket bakover håret istedenfor ansiktet, og det var også lov å ha litt mer pynt på kjolen. Stoffet i seg selv skulle fortsatt være enkelt. I fase tre var det lov med enda mer pynt og smykker og denne fasen skulle 'fade' ut til de vanlige klærne igjen. Lilla var en av de fargene man først tok tilbake å bruke.

